

Styrket samarbejde

Mellem borgeren , myndighed og udførende virksomheder

Etik og relationer fra et kommunalt perspektiv

Nyhedsbrev nr. 1

August 2012

Hvorfor al den snak om etik - det ved vi jo godt...

Vi kender alle sammen avishistorierne om borgere, der nærmest gror til i meterhøje stakke af pizzabakker, affaldsposer og gamle reklamer. Som borger og avislæser kan man undre sig over, hvorfor der ikke er nogen, der gør noget. Vi lever vel i et velfærdssamfund, hvor kommunen må tage sig af den slags? Tja og tjo, siger kommunen måske – borgeren har ikke ønsket kontakt med os og vil ikke åbne sin dør, trods mange forsøg fra vores side. Og boligen er ifølge grundloven ukrænkelig, og retten til selvbestemmelse kan vi ikke tage fra folk.

Eller hvad med den overvægtige, udviklingshæmmede kvinde, der synes, at hun er allersmukkest i sin lyserøde balletkjole med strutskørt. Og derfor helst vil have den kjole på, når vi skal i Fakta? Hvordan vægter vi hendes ret til selvbestemmelse i forhold til hendes værdighed i andres øjne?

Arbejdet med mennesker på det specialiserede socialområde rummer mange etiske og holdningsmæssige dilemmaer. Når forskellige syn på og holdninger til, hvad der er det rigtige og det gode, mødes, er der sjældent en løsning. Men vi bliver under alle omstændigheder klogere på os selv som mennesker, borgere og medarbejdere, når vi holder dilemmaerne, vores holdninger og forskellige perspektiver op for os selv og hinanden.

Hvad har etik så med samarbejdet med borger, udfører og myndighed i BUM-

modellen at gøre? Det er vores formodning, at vi i myndighedsafdelingen og de udførende centre/virksomheder kan have forskelligt syn på, hvad der er etisk forsvarligt og ønskeligt for borgeren.

Måske vægter vi det ene sted retten til selvbestemmelse og det andet sted omsorgen for det sårbare liv – og begge dele kan være lige rigtigt og forsvarligt? Og måske lægger borgeren vægt på noget helt tredje? Det vil vi gerne blive klogere på i løbet af projektet, fordi vi tror på, at mere viden om og kendskab til hinandens verdener gør os bedre til at samarbejde.

Så vi har valgt etikken som et omdrejningspunkt i det her projekt mellem Vejle og Slagelse kommuner, fordi vi gerne vil blive bedre til at samarbejde, lære af hinanden og allermost fordi vi gerne vil skabe høj kvalitet i vores arbejde med borgerne. Vi griber det forskelligt an, som du vil kunne læse i nyhedsbrevet; men fælles for os er, at vi tror på, at vi bliver dygtigere og kan forbedre vores arbejde med borgerne, hvis vi bevidst har etikken med i vores målsætninger, indsatser og refleksioner sammen med borgerne.

Mette Heidemann
Socialchef i Vejle og ”projektejer”

Etisk Dialogforum – vejen til øget refleksion og samarbejde

I foråret 2012 møder 30 forventningsfulde medarbejdere og lægfolk op på Danhostel Skibet i Vejle. Øverst på dagsordenen står uddannelse i den etiske model, som konsulentfirmaet Etikos har udviklet. I lokalet høres en summen af stemmer, der gives hånd og ledige pladser fyldes stille og roligt op. Klokkerne 10 brydes stemmerne af konsulent Christina Busk fra Etikos, som ønsker alle velkommen og kort orienterer om uddannelsens program og forløb.

Uddannelsen er en del af et banebrydende initiativ i Slagelse og Vejle kommuner, som handler om at skabe øget opmærksomhed om etik og gøre etiske overvejelser til en fast del af de daglige arbejdsrutiner på handicap- og socialpsykiatriområdet. En vej der skal styrke samarbejdet på tværs af faggrupper – lige fra ledelsen til rådgivere og socialpædagoger.

”Etik handler om de af vores handlinger som angår andre, og som har konsekvenser for andres etiske kvaliteter og rettigheder. Enhver handling kan derfor have en etisk dimension”, høres det oplysende fra Christina Busk.

Når de 30 medarbejdere og lægfolk får tilbudt uddannelse i den etiske metode, er det fordi, de er blevet udpeget som medlemmer til Etisk Dialogforum. Det etiske dialogforum er tænkt som et rum, hvor borgersager og mulige handlinger bliver drøftet ud fra en etisk vinkel. Her er der ikke plads til økono-

miske, faglige eller juridiske argumenter – kun etiske.

Uddannelsen i den etiske metode skal styrke de 30 medarbejdere og lægfolks etiske kompetence. De skal lære at kunne perspektivere en borgersag ud fra tre forskellige etiske vinkler, nemlig konsekvensetikken, nærhedsetikken og pligtetikken. Afsættet for perspektiveringen er fire grundlæggende principper, der bygger på et humanistisk værdisæt – ”selvbestemmelse”, ”integritet”, ”værdighed” og ”sårbarhed”.

Tankerne bag det Etiske Dialogforum er en synliggørelse af, at vores daglige valg af handlinger og beslutninger kan få overordentlig stor indflydelse på andres etiske kvaliteter og rettigheder. Det handler derfor om at skærpe vores opmærksomhed og evne til refleksion, så vi etisk kan argumentere for, hvorfor vi vælger, som vi gør. Etik er *ikke* handlingsvisende, kun retningsvisende. Og derfor kan vi kun gennem dialogen finde frem til, hvad der er etisk rigtigt eller forkert at gøre.

Etisk Dialogforum i Vejle Kommune, forår 2012

I det etiske dialogforum er der højt til loftet, og plads til uenigheder. For med de 30 medarbejdere og lægfolks forskellige baggrund og fagligheder vil der være mange holdninger og meninger repræsenteret. Hensigten er da heller ikke, at det etiske dialogforum skal udsende en facitliste over, hvad der er en etisk god handling. Det skal ikke være en slags overdommerstand. Derimod skal forummet få etikken ned i gulvhøjde, og vække til refleksion og forståelse hos den enkelte i det tværgående samarbejde i kommunen.

I efteråret 2012 trækker de 30 medarbejdere og lægfolk i arbejdstøjet og arbejder for at Etisk Dialogforum i de to kommuner bliver en realitet. Et stort arbejde ligger forude, men at dømme på deres engagement og interesse for at få etikken ind i den kommunale tankegang, skal det nok blive en succes.

Etisk Dialog Forum i **Slagelse Kommune** består af 15 medarbejdere og lægfolk, som enten er rekrutteret internt i kommunen eller eksternt. Formålet er at drøfte etik ud fra et mere overordnet niveau, herunder borgersager, politiske temaer og etiske dilemmaer i mødet med borgeren.

Vejle Kommunes Etiske Dialog Forum består af 15 medlemmer, som er rekrutteret internt i kommunen. Formålet er at drøfte etik ud fra et mere praktisk fagligt niveau, herunder borgersager og etiske dilemmaer i mødet med borgeren.

Etiske spejlinger – en metode

Gennem længere tid har handicapområdet i Vejle Kommune sat fokus og ord på etiske dilemmaer og samtidigt nedbrudt tabuer. Optagelser fra TV 2 om Strandvænget satte i sin tid sine spor. Via skjult kamera, afslørede optagelser, hvordan medarbejdere satte svage borgere i meget uetiske situationer. "Tv-programmet chokerede alle inden for vores felt og gav anledning til selvransagelse: Var der noget vi overså?" siger handicapchef i Vejle Kommune, Kirsten Bundgaard. Det blev derfor tydeligt at etikken måtte på dagsordenen.

Spejling

I et samarbejde med konsulentfirmaet Etikos blev et nyt ledelsesredskab – spejlingsprojektet – udviklet. Metoden handler om at spejle organisationen ud fra en antropologisk tilgang. Konkret observerede konsulenter fra Etikos og Vejle Kommune praksis på 3 botilbud for handicappede. Observationerne bliver udført på alle tider af døgnet og blandt medarbejdere på alle niveauer. Herefter uddrages den etiske essens for de forskellige handlinger af enkelte situationer. Til slut sammenskrives de mange observationer i en spejlingsrapport. Spejlingen tager kun udgangspunkt i etiske overvejelser og kan dermed ikke sammenlignes med et pædagogisk tilsyn.

Ud fra spejlingen kan centret se styrker og svagheder i den daglige praksis. Det er ikke kun det, der ikke fungerer optimalt, som spejlingen giver mulighed for at udvikle på. "Det er ligeså væsentligt at lære af og passe på det, der fungerer godt – netop fordi etik

er sådan en u håndgribelig størrelse” fortæller Kirsten Bundgaard.

Nye vinkler på praksis

Spejlingsprojektet har givet os alle mulighed for at få nye vinkler på praksis og få sat gang i en kvalificeret debat om de tolkninger, vi laver i vores kontakt med beboeren, siger Jesper Wiese, der er Centerleder på Skansebakken.

Den afsluttende rapport konkluderer, at Skansebakken har en sund etisk kultur, og at medarbejderne er rigtig gode til at tage hånd om borgernes sårbarhed. Nogle situationer viser dog rester af institutionskultur, som det nu er muligt gøre op med eller tilpasse en individuel tilgang.

Du kan læse mere om de etiske spejlinger i socialstyrelsens magasin INKL. Nr. 1:

<http://shop.servicestyrelsen.dk/products/inklusiv>

Videnscenter for Velfærdsløse har tildelt Slagelse og Vejle Kommuner 1,3 millioner kroner til et udviklingsprojekt, som skal styrke samarbejdet mellem myndighedsrådgiverne, personalet i de enkelte tilbud og borgerne.

Projekt ”Styrket samarbejde mellem borgeren, myndighed og udførende virksomheder på det specialiserede socialområde” er opdelt i tre spor:

Spor 1 handler om at skabe et stærkt samarbejde.

Spor 2 indeholder en lederuddannelse i relationel etik.

Spor 3 handler om etablering af et Etisk Dialogforum.

Yderligere informationer om projektet kan fås ved henvendelse til:

Pædagogisk konsulent Lotte Mikkelsen

Telefon: 76 81 60 21
E-mail: lotmi@vejle.dk

Udviklingskonsulent Lisbeth Broberg

Telefon: 58 57 40 61
E-mail: libro@slagelse.dk